Андрусишин Ю. І.,
кандидат психологічних наук, головний науковий співробітник наукової лабораторії проактивного забезпечення стратегічних комунікацій,
Національна академія СБУ
(*м. Київ, Україна*)

Печенюк С. І.,
кандидат історичних наук, головний науковий співробітник наукової лабораторії проактивного забезпечення стратегічних комунікацій,
Національна академія СБУ
(*м. Київ, Україна*)

ЗВОРОТНІЙ ЗВ'ЯЗОК ЯК ОДИН ІЗ ЕФЕКТИВНИХ СПОСОБІВ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ РОЗВІДКИ З ВІДКРИТИХ ДЖЕРЕЛ В ІНТЕРЕСАХ ДЕРЖАВНОЇ БЕЗПЕКИ

Війна рф проти України та загострення інформаційного протистояння істотно вплинули на зміну характеру загроз національній безпеці нашої держави. У таких умовах особливого значення набуває ефективне використання розвідки з відкритих джерел (ОСІНТ) для протидії актуальним безпековим викликам. Швидкий доступ до величезних масивів інформації з відкритих джерел як спрощує використання нових спроможностей, так й актуалізує необхідність перевірки достовірності, релевантності та повноти отриманих даних. Зазначене актуалізує необхідність впровадження механізмів, що дозволяють не лише отримувати, а й якісно оцінювати результати ОСІНТ-діяльності. Одним із таких механізмів є зворотній зв'язок, за допомогою якого споживачі ОСІНТ-результатів надають оцінку їхній корисності. Актуальність дослідження зазначеної проблематики зумовлена також необхідністю підвищення ефективності аналітичної діяльності в сфері забезпечення державної безпеки. Адже в умовах мінливого інформаційного середовища важливим стає не лише добування інформації, а й постійне вдосконалення методів її аналізу та оцінювання [1]. Зворотній зв'язок дає змогу з'ясувати, наскільки отримана інформація відповідала запитам, була своєчасною, а також сприяла прийняттю обґрунтованих рішень. І навпаки – без належного механізму зворотного зв'язку ОСІНТ-підрозділи не зможуть отримати відгуку щодо якості своєї діяльності, а відтак визначити способи покращення її результативності.

Тобто ініціювання ОСІНТ-персоналом зворотного зв'язку від споживача є невід'ємною складовою розвідки з відкритих джерел. Такий вид взаємодії

реалізується на останньому етапі OCINT [2] та передбачає отримання відгуку щодо релевантності, якості та зручності використання наданої інформації з метою забезпечення необхідних доповнень і оптимізації подальшої роботи за цим напрямом.

Зворотний зв'язок є оптимальним інструментом, за допомогою якого можна: з'ясувати, чи задовольняє наданий OCINT-результат інформаційні потреби замовника; визначити, конкретизувати або скоригувати будь-які нові потреби замовників в отриманні інформації з відкритих джерел; налагодити комунікацію та зміцнити взаємодію між OCINT-персоналом й замовниками; визначити, які заходи слід вжити для підвищення ефективності OCINT, як-то: зміни в процесі виконання OCINT-дослідження, усунення виявлених прогалин/недоліків, розвиток компетентностей OCINT-персоналу, корегування комунікації з замовником, покращення залученості й командної роботи тощо.

Отримання зворотного зв'язку від споживачів OCINT-результатів має базуватися на таких основних принципах:

- проактивність – своєчасне ініціювання зворотного зв'язку з урахуванням актуальної потреби, поточної ситуації та обсягу виконаних робіт;
- конструктивність – зворотний зв'язок має бути чесним, зваженим й збалансованим (враховувати позитивні й негативні сторони), підкріпленим фактами (стосуватись конкретних процесів), містити пропозиції та побажання щодо покращення OCINT;
- безперервність – зворотний зв'язок має постійно супроводжувати процес діяльності, ініціюватися після проведення кожного OCINT-дослідження.

Одним із ефективних способів аналізу зворотного зв'язку є опрацювання та оцінювання OCINT-підрозділом отриманих відгуків з їхнім подальшим урахуванням для формулювання рекомендацій та визначення комплексу заходів з поліпшення робочих процесів. За допомогою відгуків можна зокрема оцінити здобуті OCINT-результати за такими критеріями: *значущості* – дає змогу визначити цінність для споживача наданого OCINT-результату; *своєчасності* – показує актуальність отриманої інформації для споживача; *об'єктивності* – описує повноту, достатність і доступність інформації, наданої споживачу; *релевантності* – відображає, наскільки отриманий результат відповідає потребам споживача; *корисності* – демонструє, як використано OCINT-результат споживачем відповідно до заявлених потреб.

Використання відгуків (наприклад, у формі листа оцінювання) вбачається однією із найбільш оптимальних форм зворотного зв'язку для оцінювання OCINT-результатів через зручність та ефективність. До того ж накопичені у такий спосіб дані є найбільш придатними для оброблення та аналізу статистичними методами; дають змогу пріоритезувати збирання різних елементів інформації та отримати коментарі і рекомендації споживачів OCINT-результатів. Зазначене загалом зумовлює доцільність впровадження практики збирання відгуків саме у такий спосіб.

Таким чином, ефективний зворотний зв'язок не лише допомагає здійснити самооцінювання й визначити актуальний стан спроможностей OCINT-

підрозділу, а й сприяє покращенню результативності розвідки з відкритих джерел шляхом виявлення потенційних прогалин і недоліків у роботі та, що важливіше, – напрацюванню конструктивних напрямів її оптимізації. Впровадження зворотного зв'язку у процес оцінювання результатів розвідки з відкритих джерел також є важливою складовою формування адаптивної, сучасної та дієвої системи забезпечення державної безпеки.

Список використаних джерел:

1. Van Puyvelde D, Tabárez Rienzi F. The rise of open-source intelligence. *European Journal of International Security*. Published online 2025. Pp. 1-15. Doi:10.1017/eis.2024.61.

2. Військовий стандарт ВСТ 201.001:2025 (01) Воєнна розвідка. Розвідка з відкритих джерел (STANAG 6522 ED. 1 / AJP-2.9 ED. A "Allied Joint Doctrine For Open-Source Intelligence", MOD).